

Fedorchenko R. A., Mykhaylenko V. L., Taranov V. V., Badiuk N. S. Diseases of the nervous system among schoolchildren and youth in modern training conditions. *Journal of Education, Health and Sport*. 2017;7(3):606-613. eISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.570931> <http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/4443>

The journal has had 7 points in Ministry of Science and Higher Education parametric evaluation. Part B item 1223 (26.01.2017).
1223 Journal of Education, Health and Sport eISSN 2391-8306 7

© The Author(s) 2017;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland

Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 27.03.2017. Revised 28.03.2017. Accepted: 29.03.2017.

DISEASES OF THE NERVOUS SYSTEM AMONG SCHOOLCHILDREN AND YOUTH IN MODERN TRAINING CONDITIONS

R. A. Fedorchenko, V. L. Mykhaylenko*, V. V. Taranov, N. S. Badiuk**

Zaporozhye State Medical University

*Odessa National Medical University

**Ukrainian Research Institute of Transport Medicine, Odessa, Ukraine

Abstract

The health of children and youth is an integral indicator of the well-being of society and an indicator of social and environmental problems. *The aim* of the study is to study the prevalence of mental illnesses and disorders of the nervous system in children, adolescents and youth in anthropogenic pressure; assessment of personal health of adolescents and young people based on the results of the questionnaire according to the WHOQOL-BREF standard. To implement the goals and objectives, bibliographic, comparative, and statistical methods were used. In children and adolescents, there is an increase in the prevalence of diseases of the nervous system and mental disorders by 7,5% and 4,5%, respectively. The incidence of mental disorders was highest in children under 6 years of age, and prevalence rates in school-age children. The maximum incidence of nerve diseases was also observed in children under 6 years of age. At school age, especially from 14 to 17-18 years, under the influence of external factors and "school risks", "psychoemotional instability" can arise. The indicator of "satisfaction" with the quality of life among young people is stable and high, which indicates the formation of a stable population of the population in the age range of 17-30 years, which is adapted to living and learning conditions.

Key words: diseases of the nervous system, mental disorders, children, adolescents, health and quality of life assessment.

УДК 614.1 : 616.8 – 053. 5/6 : 37.09

БОЛЕЗНИ НЕРВНОЙ СИСТЕМЫ СРЕДИ ШКОЛЬНИКОВ И МОЛОДЕЖИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ОБУЧЕНИЯ

Р. А. Федорченко, В. Л. Михайленко*, В. В. Таранов, Н. С. Бадюк**

Запорожский государственный медицинский университет

***Одесский национальный медицинский университет**

****Украинский НИИ медицины транспорта МЗУ, г. Одесса**

Реферат

В статье изучается распространенность расстройств нервной системы и психических заболеваний у детей, подростков и молодежи в условиях антропогенного прессинга и дана оценка здоровья по результатам анкетирования подростков и молодежи в соответствии с требованиями стандарта «WHOQOL-BREF». Для реализации поставленных целей использованы библиографический, сравнительный, статистические методы. Установлено, что в Украине у детей и подростков наблюдается рост распространенности болезней нервной системы и расстройств психики на 7,5% и 4,5% соответственно. Психические расстройства были максимальными у детей до 6 лет, а показатели распространенности - у детей школьного возраста. Максимальные уровни заболеваемости нервными болезнями также наблюдались у детей до 6 лет. В школьном возрасте, особенно от 14 до 17-18 лет, под влиянием внешних факторов и «школьных рисков» может возникать «психоэмоциональная нестабильность». Показатель «удовлетворенности» качеством жизни среди молодежи является стабильным и высоким, что свидетельствует о формировании устойчивой популяции населения в возрастном диапазоне 17-30 лет, которая адаптирована к условиям проживания и обучения.

Ключевые слова: болезни нервной системы, психические расстройства, дети, подростки, оценка здоровья и качества жизни.

ХВОРОБИ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ СЕРЕД ШКОЛЯРІВ ТА МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАННЯ

Р. А. Федорченко, В. Л. Михайленко*, В. В. Таранов, Н. С. Бадюк**

Запорізький державний медичний університет

***Одеський національний медичний університет**

****Український НДІ медицини транспорту МОЗ України, м Одеса**

Реферат

У статті вивчається поширеність розладів нервової системи та психічних захворювань серед дітей, підлітків та молоді в умовах антропогенного пресингу та дана оцінка особистого здоров'я за результатами анкетування підлітків та молоді згідно стандарту «WHOQOL-BREF». Для реалізації поставлених цілей і завдань було використано бібліографічний, порівняльний, статистичні методи. Встановлено, що в Україні серед дітей та підлітків відстежується зростання поширеності хвороб нервової системи та розладів психіки і поведінки на 7,5 % та 4,5 % відповідно. Показники захворюваності на психічні розлади були максимальними у дітей вікової групи до 6 років, а показники розповсюдженості - серед дітей шкільного віку. Максимальні рівні захворюваності на нервові хвороби зафіксовані у дітей до 6 років. У шкільному віці, особливо від 14 до 17-18 років, під впливом зовнішніх факторів та «шкільних ризиків» може виникати «психоемоційна нестабільність». Показник задоволення якістю свого життя серед молоді є стабільним та високим, що свідчить про формування стійкої популяції населення віком 17-30 років, яка адаптована до умов проживання та навчання.

Ключові слова: хвороби нервової системи, психічні розлади, діти, підлітки, оцінка особистого здоров'я та якості життя.

Здоров'я дітей та молоді є інтегральним показником загального благополуччя суспільства та індикатором соціальних та екологічних негараздів. Проте, за останні 5 років в Україні відбулося значне погіршення здоров'я школярів: поширеність усіх хвороб серед підлітків підвищилася на 15 %, у тому числі на 7,5 % зросла поширеність хвороб нервової системи та на 4,5 % - розладів психіки та поведінки, 40% мають різноманітну хронічну патологію, у кожного другого учня виявлено поєднання

декількох хронічних захворювань [1]. За період навчання у школі кількість дітей з порушеннями нервової системи зростає у 2 рази. Особливо несприятлива ситуація спостерігається у школах нового типу (гімназії, коледжі, ліцеї, школи з поглибленим вивченням предметів), де навчальний процес характеризується високою інтенсивністю [2]. До кінця року поява підвищеної невротизації спостерігається серед 55% - 83% учнів шкіл нового типу [3].

Метою дослідження є вивчення розладів нервової системи та психічних захворювань серед дітей, підлітків та молоді в умовах антропогенного пресингу; оцінка особистого здоров'я підлітків та молоді за результатами анкетування згідно стандарту «WHOQOL-BREF».

Матеріали та методи досліджень. Для реалізації поставлених цілей і завдань було використано бібліографічний, порівняльний, статистичні методи, а також метод ауто-анкетування за стандартом «WHOQOL-BREF» [4].

Вивчено матеріали захворюваності школярів, молоді, дорослого населення Запорізької області, Запоріжжя та України за 2011-2015 рр. Проанкетовано за стандартом «WHOQOL-BREF» 66 молодих людей від 15 до 30 років, серед яких 31 чоловік і 35 жінок. Сформовано 2 групи спостереження по 33 особи у кожній. Першу склали 15 юнаків та 18 дівчат віком від 15 до 17 років. До другої надійшли молоді люди віком від 18 до 30 років, серед яких 16 чоловіків та 17 жінок. Анкета є скороченою модифікацією опитувальника WHOQOL-BREF. Стандартизована анкета містить 26 запитань, з урахуванням фізичного, психічного та соціального аспектів здоров'я. Структура анкети побудована за блоковим принципом і дозволяє оцінити «як і наскільки» опитувана особа оцінює особисте здоров'я за різними аспектами життєдіяльності. Критерії оцінки розподілялися на негативні («дуже погано» - 1 та «погано» - 2), нейтральні («ані погано, ані добре» - 3) та позитивні («добре» - 4, «дуже добре» - 5), що визначалися безпосередньо учасниками експерименту.

Результати досліджень. Встановлено, що найбільш поширеними захворюваннями серед школярів України є захворювання системи органів дихання (98,71 %); травлення (133,63 %); захворювання очей (104,35 %); хвороби шкіри та підшкірної жирової клітковини (86,22 %); захворювання кістково-м'язової системи (84,57 %); ендокринної системи (83,42 %); інфекційні та паразитарні хвороби (65,48 %); захворювання нервової системи (59,94 %); травми і отруєння (57,05 %); захворювання сечостатевої системи (53,18 %).

За результатами досліджень структури захворюваності населення Запорізької області психічні розлади у дорослих займають 7 місце (0,63%), у дітей від 0-6 років - 11 (0,46%), у дітей від 7-14 років - 9 місце (0,49%). У структурі поширеності питома вага психічних розладів дещо змінюється і зростає до 4,4% у дітей 7-14 років, до 2,8% - у дорослих і до 1,4% - у дітей 0-6 років. За період спостереження з 2007-2014 рр. Психічні розлади і захворювання нервової системи (Рис.1) серед мешканців Запорізької області були максимальними у дітей від 0-6 років ($926,1 \pm 14,1$ і $3255,3 \pm 120,9$ на 100 тис.нас.) і перевищували в 3,5 рази показники захворюваності дорослого населення ($274,9 \pm 14,8$ і $878,4 \pm 10,2$ на 100 тис.нас.), а також у 1,5 рази рівень захворюваності дітей віком від 7 до 14 років ($640,1 \pm 33,9$ і $2000,4 \pm 107,3$ на 100 тис. нас.).

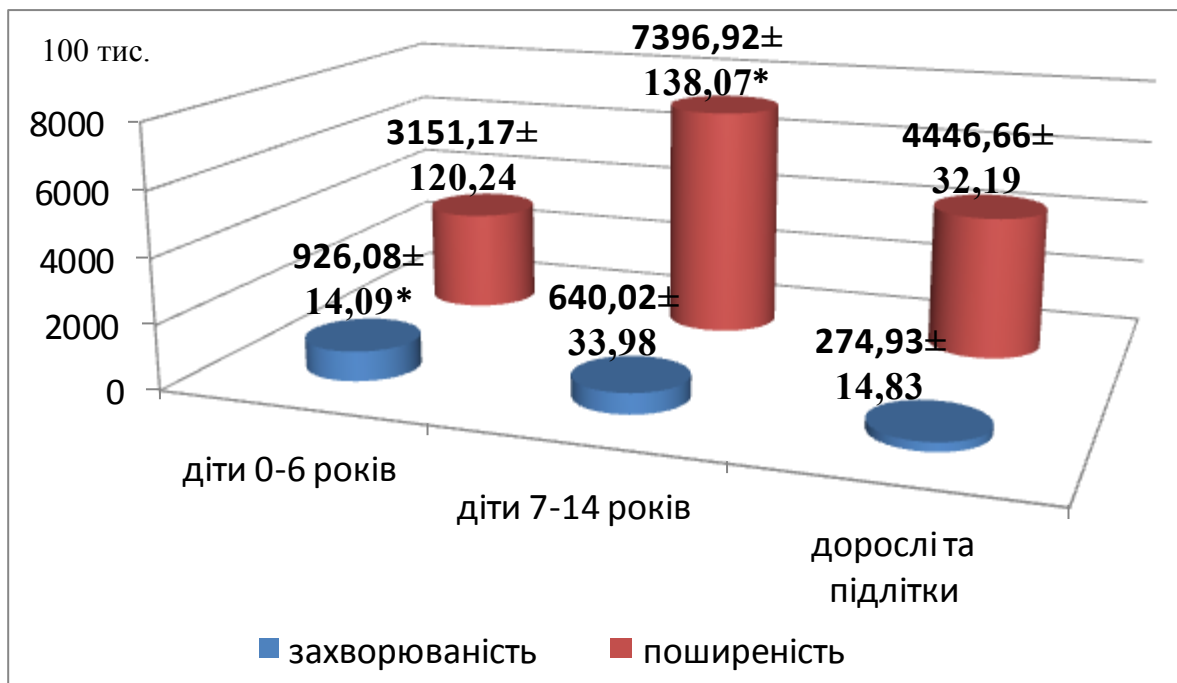

Рис.1. Захворюваність та поширеність розладів психіки та поведінки серед населення Запорізької області ($M \pm m$, на 100 тис. нас.)

Поширеність психічних розладів була найбільшою серед дітей 7-14 років і становила $7396,9 \pm 138,1$ на 10 тис. нас. Дані показники також у 2,5 рази перевищували рівні показників, що були зафіксовані у дітей вікової групи 0-6 років ($3151,2 \pm 120,2$ на 100 тис.нас.), а також у 1,7 рази у дорослих ($4446,7 \pm 32,2$ на 100 тис.нас.). Рівні поширеності хвороб нервової системи також були найбільшими у дітей вікової групи 0-6 років і становили $5634,6 \pm 303,1$ на 100 тис.нас. Головна причина таких відмінностей -

емоційно-лабільні розлади органічного генезису серед молодших школярів та невротичні розлади і порушення форми поведінки у підлітків [5].

Істотний вплив на самопочуття та практичну діяльність людини в напрямку збереження і розвитку власного здоров'я має самооцінка власного здоров'я. За результатами анкетування школярів та молоді доведено, що 70 % школярів та 67 % молоді дають «позитивну» оцінку якості свого життя, по 27 % - «нейтральну», та тільки 3 % школярів та 6 % молоді вказали на «негативну» оцінку.

Стосовно стану фізичного здоров'я, 85 % школярів та 79 % молоді оцінюють як «високий», 15 % і 18 % як «помірний» та лише 6 % молоді дають «негативну» оцінку, та саме вони потребують медичної допомоги.

Результати аналізу психічного здоров'я свідчать про загальне задоволення життям, що сягає рівня 80-90 %. Тобто, реєструється тенденція до стабілізації задоволенням життям з віком.

Аналіз факторів впливу на соціальне здоров'я школярів та молоді показав, що велику значимість в незалежності від статі має задоволеність власним зовнішнім виглядом (Табл.1).

Таблиця 1

Аналіз факторів впливу на соціальне здоров'я школярів та молоді

Показники	Школярі		Молодь	
	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки
Сили для повсякденного життя	93,3%	94,5%	93,7%	94,1%
Задоволення зовнішнім виглядом	93,3%	89%	93,7%	100%
Достатність грошей	66,6%	83,3%	62,4%	88,2%
Доступність інформації	80%	94,5%	87,4%	94,1%
Доступність дозвілля	100%	66,7%	81,2%	76,5%

Серед осіб жіночої статі важливу роль відіграє матеріальне забезпечення та доступність інформації. У чоловіків превалює інтерес щодо організації власного дозвілля. Індекс задоволеності якістю життя серед чоловіків і жінок досить високий і коливається у межах від 84-93%.

Висновки

1. В Україні серед дітей та підлітків відстежується зростання поширеності хвороб нервової системи та розладів психіки і поведінки на 7,5 % та 4,5 % відповідно.

2. Показники захворюваності на психічні розлади були максимальними у дітей вікової групи до 6 років, а показники розповсюдженості - серед дітей шкільного віку. Максимальні рівні захворюваності на нервові хвороби зафіксовані у дітей до 6 років.

3. Показник задоволення якістю свого життя серед молоді є стабільним та високим, що свідчить про формування стійкої популяції населення віком 17-30 років, яка адаптована до умов проживання та навчання..

4. У шкільному віці, особливо від 14 до 17-18 років, під впливом зовнішніх факторів та «шкільних ризиків» може виникати «психоемоційна нестабільність», результатом якої може бути підвищена зверненість до медичних закладів. Виникає необхідність перегляду «шкільних технологій навчання» та переходу на сучасні технології «збереження здоров'я» у відповідності з вимогами Комітетів ООН (Програма FRESH) з оптимізацією раціонального шкільного харчування та фізичної активності (Глобальна стратегія ВООЗ з раціону харчування, руху та здоров'ю).

5. Необхідно доопрацювати державні програми навчання у школах нового типу, які включатимуть елементи розвантаження навчального процесу, використання більш ефективних методів навчання, підвищення долі та якості знань з фізичної культури, поліпшення харчування та ставлення до дітей у родинах та ін.

Література

1. Дудіна О. О. Ситуаційний аналіз стану здоров'я дитячого населення / О. О. Дудіна, А. В. Терещенко // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2014. – № 2 (60). – С. 49–57.

2. Заболеваемость детей школьного возраста в условиях крупного города по данным обращаемости / Е. В. Кулакова, Е. С. Богомолова, Т. В. Бадеева, Ю. Г. Кузмичев // Медицинский альманах. – 2015. – № 2 (37). – С. 74–76.

3. Медведовська Н. В. Сучасний стан здоров'я підлітків України / Н. В. Медведовська // Современная педиатрия. – 2010. – № 6 (34). – С. 14–16.

4. Краткий опросник ВОЗ для оценки качества жизни «WHOQOL-BREF». - режим доступа: www.who.int/substance_abuse/.../russian_whoqol.pdf.

5. Федорченко Т. Є Профілактика девіантної поведінки школярів в умовах соціокультурного середовища: соціально-педагогічний аспект: [монографія]. – Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А., 2011. – 488 с.

References

1. Dudina O. O. Sytuatsiynyy analiz stanu zdorov"ya dytyachoho naseleण्या / O. O. Dudina, A. V. Tereshchenko // Visnyk sotsial'noyi hihiyeny ta orhanizatsiyi okhorony zdorov"ya Ukrayiny. – 2014. – № 2 (60). – S. 49–57.

2. Zabolevaemost' detej shkol'nogo vozrasta v usloviyah krupnogo goroda po dannym obrashchaemosti / E. V. Kulakova, E. S. Bogomolova, T. V. Badeeva, Ju. G. Kuzmichev // Meditsinskij al'manah. – 2015. – № 2 (37). – S. 74–76.

3. Medvedovs'ka N. V. Suchasnyy stan zdorov"ya pidlitkiv Ukrayiny / Sovremennaya pedyatryya. – 2010. – № 6 (34). – S. 14–16.

4. Kratkij oprosnik VOZ dlja otsenki kachestva zhizni «WHOQOL-BREF». - rezhim dostupa: www.who.int/substance_abuse/.../russian_whoqol.pdf.

5. Fedorchenko T. Ye. Profilaktyka deviantnoyi povedinky shkolyariv v umovakh sotsiokul'turnoho seredovyscha: sotsial'no-pedahohichnyy aspekt: [monohrafiya]. – Cherkasy: PP Chabanenko Yu.A., 2011. – 488 s.